

ELS POETES CATALANS EN LA REIAL ACADÈMIA DE BONES LLETRES

Per JOSEP M.ª LÓPEZ-PICÓ

La recepció pública de l'Acadèmic numerari sota-signant es celebrà el 30 de maig de l'any 1948. Em fou conferida la vacant del poeta Francesc Matheu i Fornells en la meua significació, com la d'ell, de poeta en llengua catalana.

El senyor Matheu ostentava la medalla número 7 que havien ostentat Francesc Ubach i Vinyeta i Adolf Blanch i invocava el mestratge d'altres poetes Acadèmics, fidel a la continuïtat vinculada orgànicament als Jocs Florals dels quals fou co-restaurador entusiasta.

Fou també generós animador de la *Il·lustració Catalana* i de la seva Editorial, closa amb els Quaderns de *Lectura Popular*.

Antoni de Bofarull publicà, amb el títol *Los trovadors nous*, un recull de poesies catalanes escollides d'autors contemporanis. El col·lector encapçala, en publicar-la, la seva obra amb aquesta Dedicatòria: «Al temps passat... una llàgrima; al present... un sospir; a l'esdevenidor... una ullada».

Figuren en la tria composicions de tots els senyors Acadèmics enaltidors de la poesia catalana i ajudaran a recollir objectivament l'història dels seus mereixements les referències que constitueixen el fitxer de dades necessàries per al desenrotllament del present treball.

Cal fer constar, però, que l'Acadèmia no havia deixat mai de banda el català, ni en aquells moments que acostumava a donar-se-li lloc únicament en festes o reunions de caràcter humorístic.

El Secretari senyor Martí de Riquer, en el resum de tota la història de l'Acadèmia, ja subratlla aquest fet que avui constitueix un dels aspectes més interessants integradors de l'atenció que li ha merescut sempre la nostra llengua.

VÍCTOR BALAGUER

Nat a Barcelona l'11 de desembre de l'any 1824. Acadèmic l'any 1853. Fou Cronista de la ciutat de Barcelona. Signava amb el pseudònim *Lo trobador de Montserrat*. Cooperà al restabliment dels Jocs Florals l'any 1859. L'any 1861 fou proclamat Mestre en Gai Saber. Fundà a Vilanova i Geltrú el Museu-Biblioteca Balaguer. Cal assenyalar entre les seves múltiples publicacions catalanes *Tragèdies* i *Noves tragèdies*. Morí a Madrid el 14 de juny de l'any 1901. L'objecció principal que pot fer-se a Víctor Balaguer és la de la seva prolixitat, que no arriba a fer-nos oblidar l'infantilisme que massa sovint hi manifesta. A propòsit, recordem l'anècdota referent a Paul Maurice que cita Azorín en el seu opuscle jove-nívol «Charivari». Paul Maurice, amb el títol «Les quatre âges» i el subtítol : «Poème épique en deux vers», ho resumeix així :

*L'home respire, aspire
souple, puis expire.*

MIQUEL ANTON MARTÍ

Figura en la tria *Los trovadores nous*. Nomenat Acadèmic l'any 1844. Morí el 17 de desembre de l'any 1864.

MANUEL MILÀ I FONTANALS

Nat el 4 de maig de l'any 1818. El 1847 fou nomenat catedràtic de Literatura general i espanyola de la nostra Universitat. Havia ingressat a la Reial Acadèmia de Bones Lletres l'any 1845. En fou President disset anys consecutius i més tard President Honorari. Fou també President dels Jocs Florals l'any de la seva restauració (1859) i l'any 1883, vint-i-cinquè aniversari de la celebració de la Festa. Tingué per deixeble el senyor Marcelino Menéndez y Pelayo. Demés de les seves poesies, cal subratllar entre els seus múltiples estudis, la *Història dels trovadors provençals*, *El Romancerillo* i *La poesía heroico-popular castellana*. Morí l'any 1884.

JOSEP LLUIS PONS I GALLARZA

Nat a Sant Andreu de Palomar el 24 d'agost de l'any 1823. Fou Catedràtic de Retòrica a la nostra Universitat i demanà que se'l destinés a Mallorca, on exercí el magisteri a la Càtedra d'Història i Geografia. Ingressà a la nostra Acadèmia l'any 1852 i merescué d'ella honorífics esments per les seves comunicacions poètiques com

La llegenda del Castell de Moncada i el poema en lloança de Joan Fivaller. Fou proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1867 i presidí els Jocs Florals de Barcelona els anys 1870 i 1878. Morí el 24 d'agost de 1894.

TOMÀS AGUILÓ

Nat a Palma el 30 de maig de 1812. Incorporà la intel·lectualitat mallorquina al renaixement català. Fou elegit acadèmic honorari l'any 1842. Morí a Palma l'any 1882.

JOSEP SOL I PADRÍS

Nat a Barcelona el 3 de juny de l'any 1816. Figura entre els poetes de *Trobadors nous*. Ingressà a l'Acadèmia l'any 1852. Morí a Sans el 2 de juliol de 1885.

FRANCESC CAMPRODON

Nat a Vich el 4 de març de l'any 1816. És autor de diverses poesies catalanes i d'obres de teatre català en vers; una de les més assenyalades, *La Teta gallinaire*. Ingressat a l'Acadèmia l'any 1852;

ADOLF BLANCH

Nat l'11 de gener de l'any 1832. Fou Secretari de la Universitat i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, en la qual ingressà l'any 1861. Proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1868, presidí els Jocs Florals del 1869. Morí el 7 de febrer de l'any 1887.

MIQUEL VICTORIÀ AMER

Nat a Palma l'any 1837. Fou co-restaurador dels Jocs Florals l'any 1859 i un dels primers set Mantenidors. L'any 1908 en fou nomenat President honorari. Figura entre els poetes de *Trobadors nous* i traduí al català poetes estrangers del seu temps. Ingressà a l'Acadèmia l'any 1861. Morí l'1 de febrer de 1912.

LLUÍS G. DE PONS I DE FUSTER

Fill de Manresa. Seleccionat per a figurar entre *Trobadors nous*. Elegit Acadèmic l'any 1861.

MARIAN AGUILÓ

Nasqué a Palma el 16 de maig de l'any 1825. Fou un gran apòstol del Renaixement Català a Mallorca. Fundà els Jocs Florals de València. Publicà una *Bibliografia Catalana* premiada per la Biblioteca Nacional i ordenà un Diccionari publicat per l'Institut d'Estudis Catalans. Proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1866, presidí els Jocs Florals els anys 1867 i 1888. Publicà la Biblioteca Catalana, en la qual destaquen: *Fets del Rei En Jaume*, *Tirant lo Blanc*, *Llibre de Consolació* i *Fèlix de les Meravelles*. Ingressat Acadèmic l'any 1852. Morí el 6 de juny de 1897.

TERENCI THOS I CODINA

Nat a Mataró l'1 de setembre de l'any 1845. Fou Catedràtic d'Economia Política i Legislació Industrial de l'Escola d'Enginyers de Barcelona. Acadèmic l'any 1863. Mestre en Gai Saber l'any 1887. En prosa publicà una col·lecció de rondalles populars amb el títol *Llibre de la Infantesa*, l'any 1866. Morí a Mataró el 27 d'abril de l'any 1903.

DAMAS CALVET

Nat a Figueres l'11 de desembre de l'any 1836. En un viatge a França fou nomenat Felibre l'any 1861. Ingressà a l'Acadèmia el 27 d'abril de l'any 1872. Proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1878. La nostra Acadèmia premià l'any 1850 l'esbós del seu poema: *Mallorca Cristiana*. Morí el 2 de novembre de l'any 1891.

LLOUIS CUTCHET

Nasqué a la Cerdanya el mes de setembre de 1815. Figura en el recull *Trobadors nous*. Presidí els Jocs Florals l'any 1876. Més conegut com a historiador que com a poeta. Ingressat a l'Acadèmia l'any 1873. Morí el 27 de febrer de 1892.

F. DE P. MASPONS I LABRÓS

Nat a Granollers el 23 d'abril de l'any 1840. Ultra diversos càrrecs i honors en la seva professió jurídica, fou Mantenidor dels Jocs Florals de Barcelona els anys 1867-68 i 86 i President l'any 1897. Fou elegit Acadèmic l'any 1875. Col·laborà en tots els periòdics del seu temps i publicà des de 1871, amb el títol *Rondallaire*, diverses sèries de contes populars catalans i, amb el títol *Semprevives*, l'any 1885,

un aplec de traduccions selectes i de fantasies originals. Morí l'1 de setembre de 1901.

PERE NANOT RENART

Seguí la tradició literària de la branca materna de l'Acadèmic de Bones Lletres Renart-Arús, distingit per comèdies de costums. Ell cultivà el català amb poesies i estudis. Fou Mantenidor dels Jocs Florals l'any 1874 i elegit Acadèmic l'any 1877. Morí l'any 1886.

JOAQUIM RIERA I BERTRAN

Nat a Girona el 24 de gener de l'any 1848. Fou redactor de *La Renaixença* des de la fundació. Mestre en Gai Saber l'any 1890, i President dels Jocs Florals l'any 1904. Ingressà a l'Acadèmia l'any 1879.

JOSEP PELLA I FORGAS

Autor de diversos estudis monogràfics i treballs de Miscel·lània en català. Mantenidor dels Jocs Florals, President de l'Ateneu Barcelonès, de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, en la qual ingressà el 30 de març de l'any 1878 i que presidí del 1911 al 1918. Morí l'11 d'octubre de l'esmentat any 1918.

JACINT VERDAGUER

Nat el 17 d'abril de l'any 1845. Obtingué als Jocs Florals de Barcelona el premi de la Diputació al poema *L'Atlàntida*, l'any 1877; l'any 1880 fou proclamat Mestre en Gai Saber; l'any 1880 i el 1881, designat President dels Jocs Florals. Fou el gran desamortitzador de totes les possibilitats del nostre llenguatge, així com Guimerà incorporà al català les essencialitats passionals i Maragall el sentit mític de la naturalesa i les abstraccions de l'esperit. Tots els seus llibres tenen importància. Esmentem com les més senyeres fites del seu genial desenvolupament: *Canigó*, *Oda a Barcelona*, *Idillis i Cants Místics* i *Flors del Calvari*, en els moments dolorosos de les seves darreries. Ingressà a l'Acadèmia l'any 1880. Morí el 10 de juny de l'any 1902.

FRANCESC UBACH I VINYETA

Nat el 5 de novembre de l'any 1843. Fundà la Societat literària *Jove Catalunya*. Fou proclamat Mestre en Gai Saber el 3 de maig

de 1874. Mantenidor dels Jocs Florals els anys 1878 i 1908. El 1905 els havia presidit. El seu recull de poesies líriques *Celístia*, fou la primera publicació de la seva copiosa producció. Cal assenyalar principalment el *Romancer Català, històric, tradicional i de costums*. Ingressà a l'Acadèmia l'any 1888. Morí l'any 1913.

IL·LM. DOCTOR JOSEP TORRAS I BAGES

Nat a Vilafranca del Penedès el 12 de setembre de l'any 1846. Fou designat Bisbe de Vic l'any 1899 i consagrat a Montserrat el 8 d'octubre. Gran Mestre d'Estètica, autor de *La Tradició Catalana* i de senyeres Pastorals. Presidí els Jocs Florals l'any 1899 i nomenat Acadèmic de Belles Arts l'any 1896, i de Bones Lletres l'any 1898. L'estudi d'Ausiàs March, fa indispensable el seu nom en aquesta enumeració. El 27 de juny de l'any 1899 retornà a l'Acadèmia la Medalla n.º 33 que ostentava.

FREDERIC RAHOLA

Nat a Cadaqués el 18 de juliol de l'any 1858. Residí llargues temporades a Anglaterra, França i Itàlia. Li fou encomanada, entre altres, una missió comercial oficial a l'Argentina. Fundà la Casa d'Amèrica i presidí la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País els anys 1914 i 1915. Ultra els reculls de poesia en llengua castellana, publicà l'aplec català *Oasis*. Obtingué als Jocs Florals de Barcelona l'Englantina d'or per la poesia *La tramuntana*, l'any 1897; i fou Mantenidor a les Festes dels anys 1903 i 1911. Ingressà a l'Acadèmia el 24 de juny de l'any 1902. Morí el mes de novembre de l'any 1919.

TEODOR BARÓ

Nat a Figueres l'any 1842. Collaborà al *Diario de Barcelona* i el dirigí alguns anys. Fou autor de diverses obres de teatre català, entre els autors de la primera època. Poesies: *Poema del cor*. Membre del Jurat dels Jocs Florals l'any 1896. Ingressà a l'Acadèmia l'any 1902. Morí el 22 de setembre del 1916.

ERNEST MOLINÉ I BRASÉS

Nat el 28 d'agost de l'any 1868. Crític literari de *La Renaixença*. Dirigí l'edició crítica del *Llibre del Consulat de Mar* i el recull de *Les Cent millors poesies de la llengua catalana*. Ingressà a l'Acadèmia el

4 de maig de l'any 1913. El seu discurs d'entrada fou «La primera vint-i-cinquena dels Jocs Florals». Morí el 12 de febrer del 1940.

JOSEP PIN I SOLER

Polígraf, novellista (*La família dels Garrigues*, *Jaume i Niobe*) i traductor (*Utopia*, de Tomàs Morus, i *Elogi de la folia*, d'Erasme). L'any 1904 publicà *Sonets d'uns i d'altres*, amb un substanciós pròleg en el qual reproduïx sonets cabdals de Petrarca, Dant, Shakespeare, Lope de Vega, Góngora, Camoens, Baudelaire, Heredia, etcètera. Obres de teatre: *La tia Tecleta* i *Sogra i Nora*. Ingressat a l'Acadèmia el 15 de febrer de l'any 1914. Morí el 31 de gener del 1927.

RAMON MIQUEL I PLANAS

Nat a Barcelona l'any 1874. Formà part de la redacció de *Juventut*. Realitzà una gran tasca de divulgació: Traduccions catalanes de Longus i d'Apulei; textos clàssics catalans: Històries d'altres temps. Continuà la Biblioteca Catalana de l'Aguiló i la Folklorica de Bertran i Bros. Dirigí i fou redactor únic de la revista *Bibliofilia*. Publicà en edició de bibliòfil un llibre de Poesies catalanes. Fou secretari de l'Ateneu. Ingressà a l'Acadèmia el 19 de juliol de l'any 1914. Morí l'any 1950.

APEL-LES MESTRES

Ingressà a l'Acadèmia el dia 21 d'abril de l'any 1918. Demés d'obres en prosa (*La peresa*, *La Casa vella*, *Records i fantasies*) i d'obres de Teatre, algunes de les quals, representades al Principal de Barcelona 150 vegades com *Nit de Reis* i, a tot Catalunya, centenars de vegades com *La sirena*, publicà diversos volums de poesia lírica, *Idillis*, *Balades*, *Abril...* i poemes: *Margaridó*, *Liliana*, *Poemes de mar*. Obtingué als Jocs Florals de Barcelona els tres premis ordinaris i d'altres extraordinaris. Fou proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1908. Morí el 18 de juliol de 1936.

BONAVENTURA BASSEGODA AMIGÓ

Nat el 16 de maig de l'any 1862. Escriví novelletes i obres de teatre en vers. Exercí la crítica d'art a *Diario de Barcelona* i *La Vanguardia*. Fou Mantenidor dels Jocs Florals els anys 1889 i 1890 i obtingué molts premis en Certàmens literaris de tot Catalunya.

Fou elegit Acadèmic el 12 de febrer de l'any 1922. Morí l'any 1940.

LLUÍS VIA PAGÈS

Nat el dia 1 de novembre de l'any 1870. Fou un dels fundadors de la revista *Juventut*, prologador de l'obra poètica de Guimerà, presentador de Víctor Català, Mantenidor dels Jocs Florals i traductor de poetes italians. Escriví quadrets en prosa a *La Renaixença*. Ingressà a l'Acadèmia el 9 de desembre de 1923. Morí l'any 1940.

ARTUR MASRIERA I COLOMER

Nat a Barcelona el 16 de juliol de l'any 1860. Collaborà als periòdics *Lo Gay Saber*, *La Renaixença* i *La Il·lustració Catalana*. Fou proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1905 i el segon aplec de les seves *Poesies* fou prologat per Mossèn Cinto. Ingressà a l'Acadèmia el 8 de juny de l'any 1924. Dirigí l'Enciclopèdia Espasa i exercí la crítica literària a *Diario de Barcelona*. Traduí diverses obres mestres de la literatura universal. Morí el 25 de setembre de l'any 1929.

* * *

Són indispensables a l'objectivitat de la precedent enumeració, els recordatoris dels acadèmics senyors Eduard Llanas, 1891-1901; Lluís Segalà, 1916-1938; Lluís Viada i Lluch, 1921-1938; reverend P. Ignasi Casanovas, 1921-1936; Alfons Par i Tusquets, 1924-1936, i Joan Perpiñà i Pujol, 1930-1942; propulsors, traductors i comentadors del català i al català en relació amb la poesia.

Quant a la referència al meu antecessor Francesc Matheu, cal afegir a les indicacions que encapçalen aquesta relació que nasqué el 16 d'octubre de l'any 1851. Fou proclamat Mestre en Gai Saber l'any 1897. Presidí els Jocs Florals l'any 1902. Havia ingressat a la Reial Acadèmia de Bones Lletres el 28 de maig de l'any 1922 i morí el 10 de desembre del 1938.

El mateix senyor Matheu, en el seu discurs d'ingrés precisa, en vers i amb afinada justesa, la significació de la Trinitat del Messtratge rector de la unitat de designis de la Renaixença Catalana: Milà i Fontanals, llum; Balaguer, flama; Aguiló, foc; dins una tradició beneïda per Torras i Bages, com el patrimoni irrenunciable de l'expressió de la qual fou (advertia Menéndez y Pelayo) orfe, dins els límits de la «Escuela Catalana», el poeta Manuel de Cabanyes.

No pot fer-se a la nostra Reial Acadèmia el retret d'estèril que Gracián (també Azorín ho recorda en un dels seus primers escrits

de juvenesa) : *No todo lo que se prosigue se adelanta*, i sí li correspon la distinció d'haver practicat el que Corneille afirma en el vers : *Qui peut tout ce qu'il veut, veut plus que ce qu'il doit*.

L'Acadèmia equilibra l'eficàcia de la convivença dels doctes i dels homes de lletres, singularment dels poetes, de guisa que no li escaigui el plany de Chateaubriand quan alludia al mal que fan els escolars amb birret de doctor. Si els poetes participen de la vida de tots, no desmereixen entre els professionals de l'estudi i es poden permetre, com el Joan Conill de La Fontaine, d'anar-se'n a festejar a l'ombra de la farigola i la rosada.

Això ha estat i aquesta és la continuïtat d'una acció : concretesa i miracle, voluntat d'escola i fidelitat de llar. L'instint de la llengua s'enlaira a la capacitat abstracta de l'expressió, i com el rei de França encoratjava el poeta Joaquim du Bellay a la defensa i illustració de la llengua francesa, l'Acadèmia, sortosament batejada de *Bones Lletres*, estimula el deler de saber per tal que el seny maduri les inquietuds de l'experiència i tots plegats, en honesta companyia, servim la Bellesa, entre la Veritat i la Poesia.